

Concept Regionale Energiestrategie (RES)

Metropoolregio Eindhoven

Q&A WEBINAR 3 JUNI 2020 - VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

OPGAVE MRE EN VERDELING PER SUBREGIO EN GEMEENTE

• **Waarom 2 TWh als 35 gedeeld door 30 regio's = 1,17 TWh?**

De landelijke opgave in het kader van de RES bedraagt 35 TWh aan grootschalige hernieuwbare energie opwek op land. Uitgangspunt is dat de draagkracht van het MRE-gebied leidend is voor ons bod en we niet toewerken naar een door onszelf opgelegd bod. Om een realistisch bod te kunnen doen hebben we niet alleen een technische en wettelijke analyse gedaan maar nadrukkelijk gekeken naar de draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven.

• **Is het de verwachting dat een bod van 2 TW met gejuich zal worden ontvangen in Den Haag of is er een gereede kans dat dit nog omhoog moet?**

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de decentrale overheden verantwoordelijk zijn voor een gedragen verdeelsystematiek als blijkt dat de nationale opgave onverhoopt niet gehaald wordt. Deze verdeelsystematiek is dus alleen nodig als de RES'en samen niet tot de doelstelling van 35 TWh optellen. Wij kunnen als regio het bod van 2 TWh goed onderbouwen, dus verwachten niet dat we een extra opgave opgelegd krijgen.

• **Hoe wordt de verdeling van opwekking van 2 TWh over de MRE gemeenten gezien? Evenredig verdeeld over de gemeenten, inwoners, een ander soort verdeling?**

Zijn er of worden afspraken gemaakt over welke bijdragen iedere MRE-gemeente gaat bijdragen?

Uitgangspunt is dat we kijken waar in de regio het meest logisch is om grootschalige duurzame energie-opwekking te realiseren. De draagkracht van het landschap en de landschappelijke inpassing en de kansen in relatie tot andere gebiedsopgaven is hierbij leidend. We hebben geen verdeling afgesproken over de gemeenten.

• **Hoe komen we vandaag de dag aan een inschatting van 2 TWh? Hoe is het proces hier naartoe precies gelopen? Hebben de deelregios hun inschatting bottom-up aangeleverd of is er een top-down potentie afgeschat.**

Zie ook de antwoorden hierboven.

Met de gemeenten en externe stakeholders hebben we stap voor stap de volgende vragen doorlopen:

1. Wat past binnen ons landschap?
2. Waar zijn kansen voor koppeling met andere opgaven?
3. Wat is er mogelijk binnen wetgeving?
4. Wat is de impact op het elektriciteitsnetwerk? Waarbij we een onderscheid kunnen maken tussen de mogelijkheden in aansluiting vóór en na 2030.

Op basis van deze analyses zijn kaarten gemaakt waarin de volgende belangrijke opties voor grootschalige duurzame opwek naar voren komen:

- Zoekgebieden waar no regret-initiatieven kunnen worden opgepakt: maatregelen die je altijd zou moeten nemen
- Zoekgebieden waar een significante bijdrage kan worden geleverd met duurzame energie initiatieven
- Zoekgebieden waar duurzame initiatieven kunnen worden opgepakt ten dienste van een andere ontwikkeling, zoals natuurontwikkeling

Deze kaarten zijn in de concept-RES terug te vinden. Op basis van de kaarten komen we tot een bod van 2 TWh. Dit kan als volgt onderbouwd worden:

- We schatten in dat met de 'no regret'-maatregelen 0,2 TWh gerealiseerd kan worden.
- We hebben circa 0,7 TWh aan projecten 'in de pijplijn' zitten.
- De maximale potentie van de regio op basis van de zoekgebieden is tussen circa 4,4 en 5,4 TWh.
- We willen als Brainport regio onze innovatiekracht inzetten.

Op basis van bovenstaande overwegingen is bestuurlijk de keuze gemaakt om in te zetten op een bod van 2 TWh.

- **Ik begrijp dat de verdeling van biogas over gemeenten iets is wat op landelijk niveau geregeld wordt. Waarom is dit landelijk geregeld en kunnen we dit niet op regio/lokaal niveau organiseren.**

De landelijke aanpak geldt voor groen gas (opwaarderen van biogas naar groen gas met aardgaskwaliteit). De aanwezigheid van en mogelijke toepassing en verdeling van biogas maakt onderdeel uit van onze RES. Hierop kan dus wel op regionaal en/of lokaal niveau actie gezet worden.

MRE EN OMLIGGENDE REGIO'S -SUBREGIO'S – GEMEENTELIJK

- **Er wordt nu een RES 1.0 ontwikkeld. Wat kunnen de gemeenten in tussentijd al doen, zonder dat dit in conflict komt met het regionaal kader?**

Tot 2020 gelden de doelen van het huidige Energieakkoord. Deze blijven staan, ook na het Klimaatakkoord. Per bestuursorgaan dient de afweging plaats te vinden of een project naar verwachting passend is binnen de RES en hoe ze hierin meegenomen kunnen worden. De gemeenten zijn zelf actief betrokken bij het RES-proces. Mochten er initiatieven spelen die wellicht niet passen binnen de gekozen zoekgebieden, gaan we hierover in gesprek.

Projecten die ruimtelijk zijn afgewogen in een ruimtelijk instrumentarium en waarvoor vergunningen zijn verleend kunnen uiteraard gewoon doorgang vinden.

Gemeenten hebben natuurlijk geen identiek beleid. Zo spelen er in landelijke gemeenten andere belangen en ambities dan in stedelijke gemeenten. Ook de mogelijkheden ten aanzien van het realiseren van de energietransitie verschillen per gemeente. De overeenkomst is dat vrijwel iedere gemeente de ambitie koestert om energieneutraal te worden. Dit houdt in dat alle energie uit duurzame / hernieuwbare bronnen wordt opgewekt. Een klein aantal gemeenten formuleert dit iets anders, namelijk in termen van 'klimaatneutraal'. Dit betekent dat bij het opwekken van energie geen broeikasgassen worden uitgestoten. De ambities ten aanzien van tijdsbestek waarin deze doelstellingen worden verwezenlijkt, lopen ook uiteen. Sommige gemeenten hebben de ambitie om dit in 2025 te realiseren, terwijl andere gemeenten dit voor 2050 willen.

- **Hoe verhoudt de MRE zich tot andere energieregio's? zijn wij op bepaalde punten uniek/specifiek of zijn er andere vergelijkbare regio's waar we mee kunnen optrekken?**

Er is veel afstemming met andere regio's, met name de andere regio's in Brabant en de regio Noord- en Midden-Limburg. Daarnaast wisselen we ervaringen uit met de andere RES-regio's via het landelijk programma voor de RES-sen. Iedere regio heeft zijn eigen aanpak gekozen, passend bij de eigen regionale identiteit. Uniek aan onze samenwerking is uiteraard de innovatie-kracht binnen onze Brainport-regio. We zullen de samenwerking met Brainport en de kennisinstellingen in onze regio in de fase naar RES 1.0 verder gaan intensiveren.

ENERGIE-OPWEKKING EN NATUUR EN LANDBOUW

- **Wat bedoelt u met energie t.b.v. de versterking van de agro-sector. Wat is dat?**

Landschappelijk zijn grootschalige zonne- en windturbineparken het beste te verenigen met jonge grootschalige zandontginningen. Dit zijn tevens de gebieden waar kansen liggen voor versterking van de agrarische economie. In deze gebieden is sprake van intensieve agrarische economie. Windturbineparken en zonnevelden kunnen in combinatie met landbouw bijdragen aan het behoud van een vitale toekomstbestendige sector in onze regio.

- **Wat heeft energieopwekking te maken met natuurinclusieve landbouw, beekdalen etc.**

Hierbij gaat het niet om de energieopwekking, maar gaat het om de opgaven die met de revenu van duurzame energieopwekking aangepakt kunnen worden. De opwekpotentie is hierbij minimaal. Kortom; energieopwekking als inkomstenbron voor landschapsdiensten, ecosystemen en waterdiensten.

- **Dus de beste landbouwgronden (zoals jonge ontgissingen) zijn met name in beeld voor zonneparken. In het kader van de gewenste kringlooplandbouw en extensivering, is dit een slecht te combineren keuze. Mag je hier dan wel spreken over energie t.b.v. versterking van de Agrosector?**

Landschappelijk zijn grootschalige zonne- en windturbineparken het beste te verenigen met jonge grootschalige zandontginningen. Dit zijn tevens de gebieden waar kansen liggen voor versterking van de agrarische economie. In deze gebieden is sprake van intensieve agrarische economie. Windturbineparken en zonnevelden kunnen in combinatie met landbouw bijdragen aan het behoud van een vitale toekomstbestendige sector in onze regio. In het vervolgproces is het altijd een afweging van opgaven en een onderzoek naar een mogelijke combinatie van opgaven.

- **Is de planMER klaar voor de vaststelling van de RES 1.0, zodat deze ook als input hiervoor gebruikt kan worden voor de raden?**

Het milieueffectenonderzoek dient als nadere onderbouwing van de zoekgebieden. Met de uitkomsten van de planMER kunnen de zoekgebieden in de RES 1.0 verfijnt worden. De uitkomsten dienen daarom als input voor de raadsbehandeling van de RES 1.0. We informeren gedurende de procedure over de voortgang en verwachte opleverdatum van de planMER.

- **Een van de typen zoekgebieden is 'energie voor natuur', wat is dat precies en wat is het genoemde voorbeeld 'windbos'?**

Energie kan ingezet worden om bestaande bossen en natuurgebieden uit te breiden en met elkaar te verbinden. Afhankelijk van het type verbinding dat wordt nagestreefd kan worden gekozen voor de aanleg van productiebossen met korte omloop of bossen met hogere natuurwaarde. De productiebossen vormen hierbij als buffer voor zowel de natuurzones als voor de omliggende landbouwgebieden.

- **Kan er inzicht komen in welke (potentiele) bijdrage er is 'voorzien' vanuit de verschillende zoekgebieden en met name de 3 'energie voor natuur' gebieden in Heeze-Leende?**

De zoekgebieden in de concept-RES zijn nog globaal. De zoekgebieden zijn ook nog niet precies begrensd en kunnen in oppervlakte wijzigen. Bovendien kunnen (delen van) gebieden in het vervolgproces afvallen. Op basis van het milieueffectenonderzoek kunnen we inzoomen op de zoekgebieden en de werkelijke intensiteit van energieopwekking met zonnevelden en windturbines toetsen.

- **Wordt er met de ontwikkeling van de gebieden rekening gehouden met de nieuwe omgevingswet?**

Ja, in het totale RES-proces zijn er verschillende momenten waarop de RES interacteert met het omgevingsbeleid. Ook in het RES proces zoeken we de balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Daarnaast is ook participatie in het proces richting het verfijnen van de zoekgebieden nadrukkelijk van belang.

GROOTSCHALIGE OPWEK

- **Is grootschalige opwekking d.m.v. zon op daken van woningen als serieuze optie meegenomen? Bijv. wanneer een wijk gezamenlijk ook >500m2 als project oppakt?**

Kleinschalig zon-op-dak installaties met een vermogen van 15 kWp en minder, worden in het Klimaatakkoord niet meegeteld voor het 35 TWh doel. Met de autonome groei van kleinschalig zon op dak tot ongeveer 7 TWh, is al rekening gehouden in de CO2-doelstellingen. Indien de doelstelling van 35 TWh verhoogd wordt zal deze extra opgave allereerst ingevuld worden met Wind op Zee en kleinschalig zon.

- **Klopt het dat het bij deze RES alleen om zon- en windenergie gaat? Waarom worden geothermie en aquathermie niet mee beschouwd?**

Geothermie en aquathermie krijgen zeker ook aandacht. Deze worden meegenomen in het onderdeel Warmte.

• **Waarom ontbreekt kernenergie in zijn geheel?**

Kernenergie is geen oplossing voor de korte termijn. Op dit moment zijn er geen bedrijven die hierin willen investeren en de bouw van een centrale duurt ongeveer 20 jaar. De regio kijkt naar oplossingen waar we invloed op hebben én binnen de mogelijkheden van de regio liggen. Bij kernenergie komt bovendien de Tweede Kamer in beeld. Die moet dan besluiten om kernenergie wel of niet mogelijk te maken, bijvoorbeeld met wetgeving, financiering van onderzoek of subsidies.

• **Is het niet mogelijk om zonneparken aan te leggen op bijv. 10 m hoogte. Het voordeel is dan dat je geen horizonvervuiling hebt en de gronden onder de zonnepanelen is te gebruiken voor agrarische activiteiten.**

Er zijn proeven om dergelijke toepassingen van zonneparken te onderzoeken. We houden dergelijke ontwikkelingen in de gaten. We hebben in de concept-RES bovendien nadrukkelijk aandacht voor het concept van meervoudig ruimtegebruik. Op het moment dat zonneparken gerealiseerd worden moet onderzocht worden wat de beste inpassing van het gebied is en op welke wijze aandacht besteed wordt aan bijvoorbeeld meervoudig ruimtegebruik.

• **Windmolens leveren vele malen meer energie op dan zonnepanelen. Althans voor zonneparken is veel oppervlakte nodig in tegenstelling tot windmolens. Kun je dan niet beter insteken op windmolens en zonnepanelen op daken?**

In de concept-RES is nog geen keuze gemaakt waar welke vorm van duurzame energieopwekking gerealiseerd wordt. Uitgangspunt is om een zorgvuldige afweging te maken voor windturbineparken en zonneparken. Denk aan maximaal gebruik maken van de zonneladder en te zoeken naar de no-regret maatregelen. Uiteindelijk zal een combinatie van vormen als windturbineparken, zonnevelden en grootschalige zonnedaken nodig zijn.

• **Uit gegevens blijkt dat 1 windturbine in stroomproductie gelijk is aan 8ha zonnepark. De gemeente Gemert Bakel ligt onder de radar van vliegveld Volkel en Vredepeel. Betekent dit dat per definitie het is uitgesloten dat daar windturbines kunnen komen?**

Voor vliegverkeer gelden diverse beperkingsvlakken. Daarbij worden enkel de zogenaamde funnels als harde beperking opgenomen omdat de bijbehorende bouwhoogtebeperking zorgt voor het uitsluiten van de bouw van windturbines. In de toetsingsvlakken zal eerst toestemming verkregen moeten worden om in het betreffende gebied windturbines te bouwen. In de zoekgebieden die in de zogenaamde funnels liggen zullen geen windturbines gerealiseerd kunnen worden, maar is enkel potentie voor zonneparken.

• **In geval van geothermie wordt toch even veel water teruggepompt als er opgepompt wordt. Hoe kan dat dan tot verzakkingen leiden zoals verondersteld?**

De mogelijke risico's van de toepassing van geothermie liggen met name in mogelijke effecten op het grondwater. (verontreiniging door boorfouten, of oude olie- en gasputten, of thermische effecten)

• **Is in de 2 TWh ook de extra elektriciteit meegenomen die nodig is om de warmtetransitie mogelijk te maken?**

Nee dit is nog niet inclusief de eventuele extra elektriciteit die we voor duurzame warmte nodig hebben. We weten nog niet welke keuzen hierin gemaakt worden. We gaan hier uiteraard wel rekening mee houden in de scenario's.

• **Zijn er technische beperkingen aan opwekken van zonne-energie. Dit i.r.t. de afnamen van de energie?**

De beperkingen hebben betrekking op de netcapaciteit. Overal in Nederland zal geïnvesteerd moeten worden in netuitbreiding om de energie die we gaan opwekken goed te verdelen.

• **Zon en wind staan centraal. Opkomende technieken zoals waterstof, heeft dat ook jullie aandacht?**

Waterstof is een energiedrager en geen energiebron. Er zijn mogelijkheden voor de productie van waterstof of voor de opslag van elektriciteit. We houden de ontwikkelingen in de gaten.

BESPARING

• **Met welk energiebesparingspercentage is rekening gehouden in de concept-RES?**

De MRE zet in op het in beweging krijgen van inwoners om energie te besparen. Hiermee sluiten we aan bij de leefwereld van de inwoners en de leerlessen die zijn gedaan van eerdere energiebesparingsprojecten sinds de blok-voor-blok aanpak. Verduurzamen gaat voor de meeste mensen in kleine stappen met een 'bouwstop' tussen maatregelen. Vele kleine maatregelen maken samen grotere stappen.

Er is daardoor bewust gekozen om geen besparingspercentage centraal te zetten. Het besparingspercentage is per individuele woning of bedrijf verschillend en is achteraf niet te meten in relatie tot de genomen maatregelen. Het noemen van concrete percentages leidt af van het daadwerkelijke gesprek met belanghebbenden dat ze consequent stappen moeten zetten naar een steeds duurzamer bedrijf, woning of kantoorpand.

• **Hoe wordt er gekeken naar het opstellen van een energiebespaarplan voor de doelgroep wonen? Aangezien de verschillen (type woning) zeer groot zijn, inclusief de haalbaarheid per type woning?**

Uitgangspunt is het in beweging brengen van de mensen. De maatregelen die men kan nemen verschillen per bouwperiode, ontwerp van de woning en in verleden gemaakte keuzes. De RES geeft dus geen technisch advies wat mogelijk is in de woning. Het kijkt naar aanpakken om mensen in beweging te krijgen en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. De randvoorwaarden of acties kunnen verschillen bij andere typen woningen.

• **Wat wordt er verwacht van de energiebesparing? En geldt dit niet als opgave voor alle regio's (dus niet alleen voor MRE)?**

We stellen een energiebesparingsplan op voor de MRE om zoveel mogelijk CO₂ te besparen. Dit doen we om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in beweging te krijgen. In de (concept)-RES geven we aan welke strategie we volgen om tot het energiebesparingsplan te komen. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met de verschillende doelgroepen en stakeholders. Op basis van succes- en faalfactoren wordt een gerichte aanpak geformuleerd, rekening houdend met de variëteit aan doelgroepen.

De besparingsopgave geldt voor alle regio's in Nederland. Elke regio heeft wel een eigen opgave doordat het profiel van de regio verschilt. Tussen regio's wordt er actief kennis uitgewisseld om te leren van elkaar hoe de opgave het beste opgelost kan worden.

• **Waarom is er slechts gekeken naar 2 tafels om te besparen?**

In de RES voor het MRE is besparing een belangrijk thema. Als regio willen we een ambitieuze en haalbare doelstelling realiseren. We stellen een energiebesparingsplan op voor het MRE om zoveel mogelijk CO₂ te besparen door:

- het beperken van de warmtevraag (o.a. isolatie);
- het beperken van de elektriciteitsvraag (o.a. installaties);
- gebouwgebonden energieopwekking.

Dit doen we in de hele gebouwde omgeving, industrie en landbouw. De MRE kijkt hierbij verder dan de opgave van de tafel gebouwde omgeving.

De besparing aan CO₂-uitstoot die daarmee samenhangt mag niet in de plaats worden gesteld van CO₂ besparing door duurzame opwek of gebruik van duurzame warmte. In de landelijke doelstellingen voor hernieuwbare, grootschalige elektriciteit op land (tenminste 35 TWh) en duurzame warmte, is al gerekend met een besparingsdoelstelling.

Dit betekent dat de besparing die gerealiseerd wordt in het kader van de RES geen invloed heeft op de hoeveelheid op te wekken duurzame elektriciteit of warmte in ons bod richting het Rijk. Desalniettemin heeft alle extra besparing bovenop de autonome (landelijke) aanname wel degelijk invloed op de te realiseren duurzame opwek: alles wat je bespaart hoeft je immers niet op te wekken.

KOSTEN-BATEN (BETAALBAARHEID)

- **Gaat er in de RES ook aandacht besteed worden aan de betaalbaarheid van de energietransitie voor burgers/ondernemers?**

Wordt er in de 1.0 versie rekening gehouden met de betaalbaarheid voor burgers?

Uitgangspunt is dat we streven naar maximale financiële participatie. Per gemeente zal verschillend worden aangekeken tegen de rol die de gemeente wil spelen. Voor ieder project en lokale situatie kan de afweging tussen rendement en risico voor de maatschappij een andere uitkomst hebben. We willen daarom komen tot basisinformatie en handvaten voor gemeenten om zelf die afweging te maken.

- **Hoe staat u tegenover een extra gemeentelijke heffing door de gemeente aan initiatiefnemers die (m.b.v. subsidie) een traject willen starten. Voor de duidelijkheid bovenop de kostendeckende leges?**

Zie hierboven: deze keuzes liggen bij de gemeenten zelf. Wel zorgen we voor basisinformatie en tools om de gemeenten te helpen in om zelf een goed proces te kunnen doorlopen om te komen tot beleidskeuzes.

- **Is of wordt er ook een kosten-baten analyse gemaakt?**

De maatschappelijke kosten van de energietransitie zijn in het licht van de kosten die geschat zijn voor de consequenties van klimaatverandering relatief beperkt. Voor de maatschappelijke acceptatie is het nodig om te sturen op kostenefficiëntie.

Er zijn echter verschillende soorten kosten: de kosten van energie-installatie, de kosten van de energie-infrastructuur, het betrouwbaar houden van het energiesysteem, en de kosten van ruimtelijke inpassing in het landschap. Dit is vaak een gebiedspecifiek vraagstuk en vraagt om maatwerk met aandacht voor maatschappelijke acceptatie en de afweging met andere opgaven, verdeling van lusten en lasten etc.

INWONERSPARTICIPATIE

- **Wanneer worden de bewoners van de gemeenten bij de plannen betrokken?**

Participatie en communicatie is een zeer wezenlijk onderdeel van de RES. Decentrale overheden hebben de meest rechtstreeks contacten met burgers en bedrijven.

Op 4 juni 2020 werd ook een webinar georganiseerd over de concept-RES voor inwoners van de 21 MRE-gemeenten.

In het kader van de RES organiseren we verschillende inloopbijeenkomsten waarbij alle geïnteresseerden welkom zijn. Daaraan gekoppeld zullen de verschillende gemeenten zelf het lokale gesprek moeten starten. Hoe concreter de zoekgebieden worden, hoe intensiever het gesprek.